

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het te actualiseren
milieueffectrapport

9 juli 2020 / projectnummer: 3459

1 Advies voor de inhoud van het MER

De provincie Flevoland stelt een inpassingsplan¹ op voor een nieuwe haven bij Urk. Tussen de bestaande dijk en een nieuw aan te leggen golfbreker komt een aanlegkade met een haventerrein van maximaal 10 hectare. Vanaf de bestaande vaarroute langs Urk wordt een toegangsgeul naar de haven aangelegd. De haven biedt ruimte voor maritieme en industriële bedrijvigheid, in aanvulling op de bestaande haven van Urk. Voor het besluit over het provinciaal inpassingsplan (PIP) wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De provincie Flevoland heeft de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het MER.

Het PIP en het MER actualiseren in 2017 vastgestelde versies.² Vanwege de stikstofproblematiek heeft de Raad van State het vorige PIP in december 2019 vernietigd. Het besluitvormingstraject wordt daarom opnieuw doorlopen.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de maritieme servicehaven het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een beschrijving van de aanleiding van het project waarin ook actuele ontwikkelingen zoals de Regiodeal Noordelijk Flevoland zijn verwerkt. Beschrijf het voorafgaande én huidige besluitvormingstraject en houd rekening met de kennisachterstand van nieuwe lezers.
- Een duidelijke omschrijving van de activiteiten van het plan, zowel voor de aanleg- als de gebruiksfase. Dit is nodig om de effecten voor beide fases goed in beeld te kunnen brengen.
- Een beschrijving van de samenhang met het project Port of Urk³ omdat beide projecten aan elkaar grenzen, zich op dezelfde sector richten en besluitvorming parallel plaatsvindt. Onderzoek zowel het scenario met als het scenario zonder realisatie van Port of Urk.
- De bijdrage van het project aan de stikstofdepositie op hiervoor gevoelige beschermde natuurgebieden. Maak duidelijk, ook rekening houdend met andere effecten, of het project vergunbaar is in het kader van de Wet natuurbescherming.
- Een vergelijking van de milieueffecten van de alternatieven met de referentiesituatie.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau⁴ (NRD). Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar

---

¹ De provincie doet dit op verzoek van de gemeenten Urk en Noordoostpolder omdat het plan het gemeentelijk belang overstijgt.

² Zie eerdere adviezen van de Commissie: <https://commissiemer.nl/adviezen/3115>

³ Met Port of Urk is de gemeente Urk van plan een binnendijks bedrijventerrein van circa 100 hectare aan te leggen aan de zuidkant van Urk. Het voorontwerp bestemmingsplan heeft tot en met 16 april 2020 ter inzage gelegen. <https://www.portofurk.com/>

⁴ Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, Notitie reikwijdte en detailniveau, Antea group, 2020.

haar mening in de NRD voldoende aan de orde komen. Het advies voor de Commissie sluit, waar dat kan, aan op het eerdere advies uit 2016.⁵ Omwille van de leesbaarheid is een geheel nieuw advies opgesteld waarin op onderdelen de tekst meer toelichting bevat, bijvoorbeeld bij natuur en archeologie.

Figuur 1 Globale ligging van het plangebied en zuiden van Urk (bron: NRD)

Achtergrond

De gemeenten Urk en Noordoostpolder willen bij Urk een nieuwe buitendijkse haven. Een consortium van zeven maritieme bedrijven, Flevo Port, is met beide gemeenten en de provincie Flevoland een proces gestart voor de realisatie van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. Om de haven te kunnen realiseren wordt een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) opgesteld. Het besluit over het PIP is project m.e.r.-plichtig vanwege de beoogde aanleg van de haven bevaarbaar voor schepen met een laadvermogen van meer dan 1.350 ton (categorie C4). Het besluit is ook plan m.e.r.-plichtig en omdat een passende beoordeling nodig is en vanwege de ontgronding voor de vaargeul (categorie D29.2). Daarom is besloten een gecombineerd plan-/project-MER op te stellen.

In juli 2017 heeft Provinciale Staten van de provincie Flevoland het PIP vastgesteld, inclusief het daarbij behorende MER. In een beroepsprocedure is dit besluit in december 2019 vernietigd vanwege de rechtsgevolgen van de zogenaamde PAS-uitspraak.⁶ Naar aanleiding hiervan heeft de provincie besloten het PIP en het MER aan te passen en te actualiseren en opnieuw in procedure te brengen. Hiervoor is ook de NRD geactualiseerd.

Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland zijn initiatiefnemer voor het PIP. Provinciale Staten van deze provincie zijn bevoegd gezag.

⁵ Commissie m.e.r., Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport, 8 juni 2016 (projectnummer: 3115).

⁶ Uitspraak van de Raad van State op 19 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1603).

Waarom een advies?

De provincie Flevoland heeft de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het MER. De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van de provincie Flevoland – besluit over de maritieme servicehaven Noordelijk Flevoland.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3459 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak. De bij de eerdere versies van het PIP en MER horende adviezen en projectstukken zijn vindbaar via nummer 3115 op deze website.

2 Aanleiding, beleid en besluiten

2.1 Algemeen

Het geactualiseerde PIP doorloopt opnieuw de besluitvormingsprocedure. Daarvoor wordt het bestaande MER geactualiseerd. Het is belangrijk dat het MER duidelijk maakt welke onderdelen gewijzigd zijn ten opzichte van de eerdere versie. Dit biedt lezers van het vorige MER een goed beeld van nieuwe informatie. Om voor de ‘nieuwe’ lezer toegankelijk te zijn moet het MER ook zelfstandig leesbaar zijn.

2.2 Aanleiding

Beschrijf de aanleiding voor het project, in hoeverre dit in een behoefte voorziet en actualiseer deze informatie waar nodig. Zo bevat de NRD een beschrijving van de planhistorie. Vul dit aan met relevante ontwikkelingen die na 2016 hebben plaatsgevonden. Relevant in dit kader is bijvoorbeeld de Regiodeal Noordelijk Flevoland⁷. Eén van de punten daarin is Maritiem Cluster Urk waarmee wordt ingezet op innovatie in de maritieme sector, bijvoorbeeld CO₂-neutraal varen en een kennisuitwisselingsplatform. Laat zien hoe de haven aansluit bij de doelstelling van deze regiodeal.

2.3 Beleidskader

Geef aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de maritieme servicehaven en of het plan kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga ook in op relevant beleid en visies van de provincie Flevoland, de gemeente Urk en de aanliggende gemeenten voor bijvoorbeeld:

- Economische en recreatieve ontwikkelingen
- Duurzame ontwikkeling (energie, klimaat, mobiliteit, circulariteit)

⁷ In de regiodeel werken het Rijk (ministeries van LNV, I&W, BZK, EZK en J&V), de provincie Flevoland en de gemeenten Urk en Noordoostpolder samen. De Regio Deal richt zich op het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk, de verduurzaming van de IJsselmeervisserij en het verzilveren van het groeipotentieel van Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility. Kamerbrief van 19 juli 2019 (kenmerk DGNVVG/19164773).

- Wet natuurbescherming en de provinciale beleidsregels inzake stikstofdepositie⁸
- Agenda IJsselmeergebied 2050
- De geactualiseerde Structuurvisie 2035+⁹ van de gemeente Urk

2.4 Te nemen besluit(en)

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor een provinciaal inpassingsplan. Voorafgaand aan de realisatie zijn vervolgbesluiten nodig, zoals een ontgrondingsvergunning voor het uitdiepen van de toegangseu. Geef aan welke andere besluiten nodig zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is. De golfbreker gaat deel uitmaken van de primaire waterkering. Maak duidelijk welke besluiten hiervoor nodig zijn en op welk moment in het proces deze genomen worden.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

Om de effecten van het plan goed te kunnen beschrijven, is het van belang de ontwikkeling helder af te bakenen. Maak duidelijk wat verstaan wordt onder een ‘maakhaven’ en welke activiteiten daarin plaats gaan vinden. Belangrijk is het onderscheid tussen de aanlegfase (inclusief inrichting) en de gebruiksfase (inclusief beheer). Nog niet duidelijk is hoe andere ontwikkelingen samenhangen met het plan, in het bijzonder het binnendijks geplande Port of Urk. Een duidelijke beschrijving van het plan helpt ook bij het bepalen van mogelijke alternatieven.

3.1 Afbakening van het plan

Het plan

Beschrijf de voorgenomen activiteit zo uitgebreid als nodig om de effecten goed te kunnen beschrijven. Maak duidelijk of de toegangseu en de zandwinning ook onderdeel uitmaken van het inpassingsplan. Ga ook in op de ontwikkelingen die het inpassingsplan mogelijk maakt voor zover deze onderdelen aanzienlijke milieugevolgen hebben, ook al zijn ze niet m.e.r.-plichtig. Let daarbij op eventuele cumulatie. Ga ook in op toekomstig beheer en onderhoud (zoals voor het op diepte houden van de toegangseu).

Een groot deel van het benodigde materiaal voor de kade moet aangevoerd worden. De wijze van aanvoeren en de herkomst van het materiaal wordt niet in het inpassingsplan vastgelegd, aldus de provincie Flevoland in een toelichtend gesprek. Werk hiervoor een realistisch en een worst case scenario uit, zowel voor het volume van het benodigde materiaal als de wijze van transport, zodat duidelijk wordt binnen welke bandbreedte milieueffecten te verwachten zijn.

Kaartmateriaal

De NRD bevat een aantal kaartjes en visualisaties. Vul dit aan met kaart- en beeldmateriaal dat laat zien welke activiteit op welke locatie plaats gaat vinden (aanlegfase) en hoe de toekomstige situatie eruit ziet (gebruiksfase). Neem ook een duidelijk kaartbeeld op waar de verschillende onderdelen van het plan op staan en waaruit blijkt hoe ze zich verhouden tot

⁸ Beleidsregel van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland houdende regels omtrent stikstof (Beleidsregels intern en extern salderen 2019).

⁹ Vastgesteld in augustus 2019.

bestaande infrastructuur en bebouwing. Zo maakt de NRD nu nog niet duidelijk waar de toegangseu vanaf de vaargeu is voorzien en of daar alternatieven voor zijn.

Toekomst van de bestaande haven

De maritieme servicehaven vormt een uitbreiding op de bestaande haven van Urk. In de Structuurvisie 2035+ is vastgelegd dat het bestaande haventerrein bestemd blijft voor bedrijven. Laat zien wat de samenhang is met de bestaande haven en beschrijf tot welke veranderingen dit kan leiden (bijvoorbeeld het aantal bezoekende schepen van de bestaande haven) en of dit van invloed is op mogelijke milieueffecten.

Samenhang met Port of Urk

Port of Urk voorziet in de aanleg van een bedrijventerrein direct binnendijks van de geplande nieuwe haven. De gemeente Urk wil eind 2020 het bestemmingsplan voor deze ontwikkeling vaststellen.¹⁰ De besluitvormingstrajecten voor de maritieme servicehaven en voor Port of Urk lopen parallel, maar ieder met een eigen planvorm en bevoegd gezag. Beschrijf de besluitvormingsprocedures en planning van beide projecten.

Beide projecten grenzen direct aan elkaar, waarbij de ontsluiting van de haven mogelijk gebruik maakt van een nieuwe ontsluitingsweg voor Port of Urk. Ook richten beide projecten zich op de maritieme sector. Laat daarom zien welke samenhang er is tussen beide projecten en maak duidelijk in welke mate de projecten toch los van elkaar zijn te beschouwen. Als het bedrijventerrein niet zonder de haven gerealiseerd wordt, of de haven niet zonder het bedrijventerrein, dan is sprake van één plan en moet het MER zich daarop richten. Werk daarom een scenario met en een scenario zonder realisatie van Port of Urk uit. Gebruik deze scenario's om de cumulatieve effecten van beide projecten in beeld te brengen.

3.2 Alternatieven

De NRD geeft een samenvatting van een milieueffectonderzoek uit 2015 waarin drie verschillende locaties bij Urk zijn onderzocht. Op basis van dit onderzoek is gekozen voor de voorkeurslocatie ten zuiden van Urk. Deze voorkeur wijzigt niet na een actualisatie van de locatieafweging. Neem een (samenvatting van) een geactualiseerde locatieafweging en – keuze op in het MER en geeft tevens aan waarom er alleen locaties nabij Urk zijn onderzocht.

Voor de voorkeurslocatie zijn twee inrichtingsalternatieven ontwikkeld. Deze verschillen met name in de vorm van de kade en de golfbreker. De oppervlakte bedrijventerrein is in beide alternatieven gelijk, namelijk 10 hectare. Beschrijf deze alternatieven en licht toe welke overwegingen aan beide ontwerpen ten grondslag liggen. Laat zien of actuele inzichten leiden tot andere overwegingen ten opzichte van het vorige MER.

Naast deze hoofdkeuzes zijn diverse ontwerp- en aanlegvarianten denkbaar. De milieueffecten van deze varianten kunnen onderscheidend zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- De hoogteligging van de kade bepaalt de hoeveelheid benodigd ophoogmateriaal en daarmee de omvang van de grondstromen.
- De ligging van de toegangseu kan de mate van verstoring van beschermde soorten beïnvloeden en is medebepalend voor de impact op in de waterbodem aanwezige archeologische waarden.

---

¹⁰ Zie <https://www.portofurk.com/bedrijven/planning/> .

- De locatie van de dijktraverse is relevant voor de verkeersmodellen en de daaruit volgende informatie over bijvoorbeeld geluidscontouren.

Beschrijf de voor het milieu onderscheidende keuzes en motiveer deze. Geef, als keuzes pas in een latere fase gemaakt worden, aan welke randvoorwaarden van toepassing zijn om de milieueffecten te beperken of te voorkomen. Laat ook zien welke varianten zijn afgefallen en waarom.

3.3 Referentiesituatie en actuele ontwikkelingen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling dienen als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Zorg voor een actuele beschrijving van deze referentiesituatie. Zo is in 2018 de Flevokust Haven bij Lelystad in bedrijf genomen en dit is daarmee onderdeel van de bestaande situatie. Onder 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Let er hierbij op dat activiteiten waarover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden, niet horen bij de autonome ontwikkeling, zoals het plan Port of Urk¹¹ en de woonwijk Zeeheldenbuurt¹².

Neem een overzicht op van relevante ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van het project. Beschrijf welke samenhang er is tussen deze ontwikkelingen en het plan. Laat zien welke ontwikkelingen sinds 2016 hebben plaatsgevonden, welke in ontwikkeling zijn en welke gepland zijn. Geef dit overzichtelijk weer op een kaart en gebruik dit om de referentiesituatie te actualiseren.

4 Milieueffecten

4.1 Algemeen

Onderscheid in aanleg- en gebruiksfase

Maak in het MER onderscheid tussen de effecten van activiteiten die plaatsvinden in de aanlegfase en de gebruiksfase. Sommige keuzes worden mogelijk pas in een later stadium genomen, denk aan volgorde van de uitvoering en de herkomst van benodigde materialen. Ga voor dergelijke onzekerheden uit van de maximale bandbreedte van milieueffecten en beschrijf waar deze op gebaseerd is. Benoem mitigerende maatregelen waarmee de effecten beperkt of voorkomen kunnen worden.

Rekenregels en onzekerheden

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het plan voor verkeerintensiteiten, externe veiligheid, luchtkwaliteit (waaronder stikstof), water- en bodemkwaliteit worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid en dergelijke) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen. Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

¹¹ Het voorontwerpbestemmingsplan heeft van 6 maart tot en met 16 april 2020 ter inzage gelegen.

¹² Het voorontwerpbestemmingsplan dateert uit 2019.

Navolgbare effectbeschrijving

De NRD bevat veel verwijzingen naar eerder uitgevoerd onderzoek, daardoor is niet altijd duidelijk wat onderzocht is of gaat worden. Ook zijn conclusies niet altijd herleidbaar, zo ontbreekt in de NRD de reden waarom er geen waarderend archeologisch onderzoek voor de diepe ondergrond nodig is¹³. Zorg ervoor dat effectbeschrijving en –beoordeling in het hoofdrapport van het MER zelfstandig leesbaar is, bijvoorbeeld door een korte beschrijving van de aard van het onderzoek, de resultaten en de (door het bevoegde gezag onderschreven) conclusies op te nemen.

Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Breng dit ook in beeld voor het scenario met en zonder Port of Urk. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid. Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

4.2 Bodem en water

Bodem

Beschrijf de bodemopbouw, de bodemsamenstelling en de bodemkwaliteit (chemisch en fysisch) in het plangebied om op basis daarvan de effecten van de verschillende ontwikkelingen te kunnen bepalen. Ga daarbij in op:

- graaf- en baggerwerkzaamheden en/of ophogingen en de wijze waarop deze (naar verwachting) worden uitgevoerd;
- de chemische en fysische kwaliteit van vrijkomende materiaal en de wijze van verwerking en/of de toepassing binnen en eventueel buiten het plangebied;
- eventuele tijdelijke maatregelen (zoals dammen of constructies) nodig voor de aanleg van het bedrijfsterrein en de golfbreker en de gevolgen daarvan op de morfologie (erosie/sedimentatie) in het studiegebied. Ga hierbij ook in op de eventueel benodigde voorzieningen in verband met zettingen en stabiliteit;
- de mogelijke effecten op de waterbodem van het IJsselmeer;
- een globale grondbalans voor de verschillende grondstromen, met onderscheid in vrijkomen, verwerken, toepassen en af- en aanvoer (inclusief eventueel benodigde zandwinning).

Water

Ga bij het aspect water ook in op de effecten van de aanlegfase op de waterkwaliteit in het studiegebied. Maak duidelijk of en in welke mate er sprake is van vertroebeling door de werkzaamheden en de mate en de duur van vertroebeling. Dit is ook relevant voor effecten op natuurwaarden. Laat ook zien over welke afstand het slib zich naar verwachting verspreidt en wat de laagdikte is van neerslaand slib. Geef inzicht in de seizoensafhankelijke waterkwaliteit en wat dit betekent voor de effecten. Benoem ook mogelijkheden om effecten door vertroebeling en slibtransport te beperken of te voorkomen.

---

¹³ Zie bladzijde 23 van de NRD.

Laat ook zien of het project:

- effect heeft op de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor het IJsselmeergebied;
- invloed heeft op de binnendijkse geohydrologische situatie.

4.3 Natuur

Onderscheid in aanleg- en gebruiksfase

Maak in de effectbeschrijving en -beoordeling onderscheid in de aanleg- en de gebruiksfase. Benoem daarvoor de relevante activiteiten in deze fases en de mogelijke effecten (ingreep-effect relaties). Zo zal de aanleg van de vaargeul tot meer vertroebeling leiden dan het gebruik ervan. Ga ook in op een toename van scheepvaartverkeer en mogelijke verstoring van daarvoor gevoelige soorten. Bepaal aan de hand van de relevante activiteiten de omvang van het studiegebied.

Relatie met Natuurtoets en Passende beoordeling

De NRD beschrijft op welke onderdelen de eerder opgestelde Passende beoordeling en Natuurtoets worden geactualiseerd. Het gaat daarbij om veranderingen in wet- en regelgeving, ontwikkelingen in de jurisprudentie en om nieuwe (verspreidings)gegevens van relevante soorten. Gebruik beide rapporten om in het MER een navolgbare effectbeschrijving en beoordeling op te nemen en voeg de documenten toe als bijlage. Gebruik kaartmateriaal om de ligging van beschermde gebieden en de verspreiding van relevante soorten op weer te geven. Maak daarbij onderscheid in de verschillende gebruiksvormen zoals foerageren en ruien en geef (indicatieve) aantallen van soorten weer.

Ecologisch systeem van het IJsselmeergebied

Het IJsselmeergebied is ecologisch gezien van grote internationale betekenis, met name vanwege de grote aantallen watervogels die daar in het grootste deel van het jaar verblijven. Dit complexe ecosysteem ontwikkelt zich doorlopend onder invloed van veranderingen in sedimentatiepatronen, doorzicht, voedselrijkdom en ruimtegebruik. Het is van belang om in het MER rekening te houden met deze ecologische processen voor zover die de effectbepaling kunnen beïnvloeden¹⁴.

4.3.1 Natura 2000 en Passende beoordeling

Beschrijf, op basis van de Passende beoordeling, de relevante effecttypen voor de aanleg- en gebruiksfase en baken op grond daarvan de te beoordelen Natura 2000-gebieden af¹⁵. Beschrijf de instandhoudingsdoelstellingen voor deze gebieden. Laat zien wat de actuele populatieomvang van soorten is en beschrijf in hoeverre de instandhoudingsdoelstellingen gehaald worden. Ga ook in op de meerjarige trends omdat die iets kunnen zeggen over de veerkracht van de populatie. Breng de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van leefgebieden voor soorten in beeld voor de verschillende ecologische functies (zoals foerageren, rusten, ruien en broeden).

---

¹⁴ Gebruik bijvoorbeeld informatie die in het kader van de Programmatische Aanpak Grote Wateren beschikbaar is, zoals het Achtergronddocument Preverkenning ecologische kwaliteit IJsselmeergebied van Rijkswaterstaat (2017). <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/water-ruimte/ecologie/programmatische-aanpak-grote-wateren/>

¹⁵ Naast IJsselmeer wellicht ook Ketelmeer en Markermeer & IJmeer, en daarnaast de gebieden die in het kader van stikstofdepositie van belang zijn. Houd er rekening mee dat het gehele IJsselmeer in het kader van de Vogelrichtlijn is aangewezen en deels (westkust Fryslân) in het kader van de Habitatrictlijn.

Onderbouw vervolgens voor alle doelen of en zo ja welke effecten op kunnen treden. Doe dit voor het plan afzonderlijk en in cumulatie met eventuele andere relevante ontwikkelingen, rekening houdend met externe werking. Laat zien welke maatregelen mogelijk zijn om de effecten te voorkomen of te beperken.

Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan kan het plan alleen doorgang vinden als de zogenaamde 'ADC-toets'¹⁶ met succes en in de juiste volgorde wordt doorlopen. In dat geval adviseert de Commissie een aanzet voor deze toets in het MER op te nemen (inschatting of deze kansrijk is, en zo ja waarom).

Stikstofdepositie

Stikstofdepositie is een belangrijke oorzaak voor de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland. In een toelichtend gesprek heeft de provincie Flevoland aangegeven dat verkennende berekeningen met de rekentool AERIUS laten zien dat de stikstofuitstoot van het plan zich wijd verspreid. Hiermee kan het plan mogelijk een toename van stikstofdepositie op al overbelaste Natura 2000-gebieden veroorzaken. Dit kan leiden tot aantasting van natuurlijke kenmerken van deze gebieden. Laat met actuele AERIUS-berekeningen zien of de aanleg- en gebruiksfase leiden tot (extra) stikstofdepositie op beschermde gebieden, met en zonder aanleg van Port of Urk.

De Commissie Hordijk heeft op 15 juni 2020 het rapport *Meer meten, robuuster rekenen* uitgebracht. Daaruit blijkt dat de onzekerheid van extra depositie op Natura 2000-gebieden bij de gehanteerde ruimtelijke schaal in AERIUS Calculator3 vele malen hoger is dan de beoordelingsdrempel. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft aan de Tweede Kamer laten weten in de komende periode te onderzoeken hoe aan het rapport opvolging kan worden gegeven.¹⁷ Gebruik daarom de actuele rekenvoorschriften en benut de nieuwste inzichten bij het berekenen van stikstofeffecten en het bepalen van onzekerheden.

Beschrijf de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities op Natura 2000-gebieden. Geef daarvoor:

- de achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃, NO_x, SO₂) in het gebied;
- de voor verzuring gevoelige habitattypen en de kritische depositiewaarde;
- de bijdrage van het plan aan de stikstofdepositie, afzonderlijk en in cumulatie;
- de mogelijke (verdere) overschrijding van de kritische depositiewaarden.

Een belangrijke stikstofbron in dit project is de scheepvaart, meldde de provincie Flevoland in een toelichtend gesprek. Denk bij de stikstofuitstoot door schepen niet alleen aan vaarbewegingen, maar ook aan het verblijf in de haven wanneer de motoren draaien voor de energievoorziening aan boord. Ga uit van een worst case scenario.

Onderzoek – bij een toename van de stikstofdepositie – of de zekerheid kan worden verkregen dat het plan/project, in cumulatie met andere activiteiten, de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aantast. In deze beoordeling mogen mitigerende maatregelen worden meegenomen. Het plan en de alternatieven moeten

---

¹⁶ De ADC-toets is een vervolg op de passende beoordeling wanneer blijkt dat de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar komen, ondanks mitigerende maatregelen. De ADC-toets geeft antwoord op de vragen: zijn er alternatieven voor het project, is er een dwingende reden van openbaar belang en worden er voldoende compenserende maatregelen getroffen?

¹⁷ Brief van 15 juni 2020, met kenmerk DGS / 20163470.

uitvoerbaar zijn binnen de kaders van de Wet natuurbescherming. Beschrijf daarom in ieder geval één alternatief waarbij aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden wordt voorkomen.

In elke provincie zijn in december 2019 beleidsregels voor intern en extern salderen met stikstof vastgesteld.¹⁸ Geef aan of deze regels relevant zijn voor het plan, en zo ja hoe deze worden gebruikt bij de vergunningverlening. Neem indien aan de orde een salderingsplan op in de bijlagen van het MER.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Beschrijf wat de invloed van het project is op de kernkwaliteiten van het NNN, waaronder de natuurbeheertypen. Beoordeel de invloed op het NNN aan het beschermingsregime voor deze gebieden in de provinciale omgevingsverordening.

4.3.3 Beschermden soorten

Beschrijf welke door de Wet natuurbescherming beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Ga in op de mogelijke gevolgen van het plan voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef in hoeverre de staat van instandhouding van de betreffende soort verslechtert. Beschrijf in dat geval mogelijke en/of nodige mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

4.4 Verkeer

Wegverkeer

Geef aan welke vervoersbewegingen door het plan ontstaan, zowel voor personenverkeer als voor goederenvervoer, en hoe deze de bestaande en eventueel toekomstige wegenstructuur belasten. Geef aan waar mogelijk knelpunten ontstaan in de afwikkeling van het verkeer of de verkeersveiligheid. Ga ook in op mogelijkheden om eventuele knelpunten op te lossen.

De NRD noemt twee mogelijkheden voor de ontsluiting: via bestaande wegen of via een nieuwe ontsluitingsweg. De aanleg van deze nieuwe weg is afhankelijk van de realisatie van het plan Port of Urk. Breng voor beide mogelijkheden de toekomstige verkeersstromen in beeld. Maak, in de situatie met de nieuwe ontsluitingsweg, inzichtelijk welk deel van verkeersafwikkeling toe te schrijven is aan de maritieme servicehaven en welk deel aan Port of Urk. Dit maakt inzichtelijk wat de milieueffecten van het plan zijn.

In een toelichtend gesprek heeft de provincie aangegeven een actueel verkeersmodel te gaan gebruiken. Maak duidelijk welk model is gebruikt en welke gegevens erin zijn opgenomen. Beschrijf ook welke aannames en uitgangspunten zijn gehanteerd bij het bepalen van de toekomstige situatie. Breng met het model de verkeersafwikkeling in beeld voor de referentiesituatie en de alternatieven (voor de scenario's met en zonder Port of Urk).

---

¹⁸ Zoals door de provincie Flevoland: Beleidsregel van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland houdende regels omtrent stikstof, Beleidsregels intern en extern salderen, 2019.

Geef voor het fietsverkeer aan welke routes er zijn om de toekomstige haven te bereiken vanuit (verschillende delen van) Urk en eventuele andere relevante locaties. Geef ook de eventuele invloed op het recreatieve fietsverkeer aan. Geef ook aan hoe de haven/het bedrijventerrein per openbaar vervoer te bereiken is.

Scheepvaartverkeer

Breng de scheepvaartbewegingen in beeld voor de aanleg- en de gebruiksfase, zowel in aantallen als in type schepen. Gebruik voor de aanlegfase een realistisch en een worst case scenario om de bandbreedte van de milieueffecten in beeld te brengen en leg uit op welke uitvoeringsmethode deze scenario's zijn gebaseerd. Onderbouw de prognose voor de gebruiksfase aan de hand van de beoogde activiteiten op het industrieterrein (als onderdeel van de haven). Laat in het scenario waarin Port of Urk is gerealiseerd zien of de omvang van het scheepvaartverkeer verandert. Gebruik de informatie bij het uitwerken van milieueffecten op andere thema's zoals lucht, nautische veiligheid en stikstof.

4.5 Archeologie en cultuurhistorie

Laat zien wat de effecten van de aanleg van de haven en van de toegangseuvel zijn op archeologische waarden. De uitvoeringsmethode is mede bepalend voor de omvang van de effecten. Laat zien welke methodes gebruikt kunnen worden en breng in ieder geval de worst case situatie in beeld. Beschrijf welke alternatieven of varianten mogelijk zijn en laat zien hoe deze onderscheidend zijn in effecten op archeologische waarden. Benoem het al dan niet noodzakelijke (vervolg)onderzoek.

Geef inzicht in de uitgevoerde (veld)onderzoeken en de conclusies die hierin zijn opgenomen. Gebruik actuele gegevens en inzichten over archeologische waarden in en nabij het gebied, waaronder in ieder geval alle onderzoeken die in het kader van dit project hebben plaatsgevonden¹⁹.

In de NRD is – vooruitlopend op de resultaten van het MER – geconcludeerd dat vervolgonderzoek in het kader van de archeologieverplichting (ondiepe en diepe ondergrond) niet nodig is. Toets of de resultaten van de effectbeoordeling aansluiten op de reeds uitgevoerde vervolgonderzoeken en de daaruit getrokken conclusie. Maak duidelijk welke afspraken en/of (selectie)besluiten met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) zijn gemaakt en of er specifieke randvoorwaarden zijn vastgelegd.

4.6 Landschap

Beschrijf de landschappelijke waarden in en rond het gebied. Geef een waardering van deze elementen aan de hand van de (regionale) kenmerkendheid, de zeldzaamheid, de gaafheid en de vervangbaarheid en de regionale waardering van gebiedskenmerken. Maak daarbij gebruik van relevante beleidskaders (zoals de Structuurvisie 2035+) en maak inzichtelijk hoe het gebied door omwonenden en andere belanghebbenden wordt gewaardeerd. Besteed daarbij ook aandacht aan bestaande elementen (zoals windturbines en hoogspanningsmasten).

---

¹⁹ Zoals het rapport van R. van Lil en S. van den Brenk uit 2018: Afgedekte geulen Urk. Onderzoek met subbottom profiler en boringen, Amsterdam (Perplus Archeomare rapport 18A002-01).

Geef aan hoe het plan leidt tot veranderingen in het landschap en de beleving ervan en hoe deze veranderingen zich verhouden tot de aanwezige kwaliteiten. Visualiseer de effecten op het landschap vanuit zowel het water als het land en laat zien wat dit betekent voor het zicht op Urk vanaf het water²⁰.

Beschrijf de effecten op de landschappelijke elementen afzonderlijk en in samenhang. Deze effecten kunnen zowel positief als negatief zijn, beschrijf positieve effecten los van negatieve effecten, ook in de samenvatting van het MER. Laat vervolgens zien welke maatregelen mogelijk zijn om negatieve effecten te beperken of te voorkomen.

4.7 Geluid en lucht

Geluid

Breng voor de referentiesituatie, de inrichtingsalternatieven en de eventuele varianten daarop de geluidbelasting in beeld voor het industrie-, scheeps- en het wegverkeerslawaai. Maak voor de industriële geluidemissie gebruik van kentallen gerelateerd aan de milieucategorie van de bedrijven die op het nieuwe terrein zullen worden toegelaten. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Wet geluidhinder en onderliggende regelingen. Onderbouw de inputgegevens van de rekenmodellen.

Laat de grenzen van de geluidszones zien en maak duidelijk wat de belangrijkste veroorzakers van de geluidsbelasting zijn. Geef aan wat de (cumulatieve) geluidbelasting en maximale geluidniveaus ter hoogte van de woningen en andere gevoelige bestemmingen zijn.

Het toetsingskader voor de industriële geluidsbelasting en het wegverkeerslawaai is de Wet geluidhinder. Als er geen grote lawaaimakers worden toegestaan is het toetsingskader voor de industriële geluidbelasting de Handreiking industriëlawaai en vergunningverlening. Beschrijf, bij overschrijding van de wettelijke of voorkeursgrenswaarden, oplossingen om deze overschrijding te mitigeren en de effectiviteit van deze oplossingen.

Lucht

Voor het woon- en leefmilieu zijn de emissies door de industriële activiteiten en het (scheepvaart)verkeer relevant. Om het plan en de alternatieven met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtkwaliteit te beschrijven, ook onder de grenswaarden. Toon aan dat concentraties beneden de geldende normen blijven.²¹

Geef aan of er geurbronnen te verwachten zijn binnen het plangebied. Laat in dat geval zien wat de immissie in de omgeving is. Beschouw ook de geurimmissie van de omgeving op het plangebied.

De NRD beschrijft dat onder andere voor geluid en lucht de effecten op gezondheid in beeld worden gebracht. Let erop dat ook onder de wettelijke normen gezondheidseffecten kunnen optreden.

---

²⁰ Eén van de 10 Gouden Regels van Palmboom (2016) is: Respecteer en versterk de opeenvolging van baaien en kapen. Urk is hierbij als kaap aangegeven.

²¹ In geval van eventuele benadering of mogelijke overschrijding van luchtkwaliteitsnormen zijn kwantitatieve contourberekeningen noodzakelijk inclusief een analyse van de mogelijke blootstelling van omwonenden.

4.8 Veiligheid

Externe veiligheid

Maak een inventarisatie van de risico's die in het studiegebied spelen (industrie, wegen, windturbines, buisleidingen, etcetera). Beschrijf de risico's voor omwonenden van de maritieme servicehaven en de gevolgen voor het milieu bij vrijkomen van gevaarlijke stoffen in lucht, water en bodem. Denk hierbij aan olie lekkage of chemische stoffen die aan boord kunnen zijn. Beschrijf ook mogelijke risicovolle activiteiten buiten het plangebied waarvan het invloedsgebied zich mogelijk uitstrekt over het plangebied, zoals windturbines. Bespreek maatregelen die deze risico's beperken. Voeg een kaart toe die inzicht biedt in de geplande en aanwezige bebouwing en de aantallen personen die in de omgeving aanwezig zijn.

Toets het berekende plaatsgebonden risico aan de grens- en richtwaarde uit het Bevi²². Het MER moet de informatie bevatten waarmee wijzigingen in het groepsrisico worden verantwoord: de ligging ten opzichte van de oriënterende waarde, de toename ten opzichte van de referentiesituatie, de mogelijkheden voor zelfredzaamheid van de bevolking en voor hulpverlening. Maak duidelijk met welke maatregelen een aanvaardbaar risico wordt bereikt. Maak ook duidelijk of en op welke manier het plan van invloed is op de toekomstige ontwikkeling van het plan Port of Urk en of beschermende maatregelen nodig zijn.

Nautische veiligheid

De vaargeulen dichtbij het plan hebben een belangrijke functie voor de beroepsvaart en de pleziervaart. De ontwikkeling van de maritieme servicehaven zal leiden tot meer vaarbewegingen. Geef aan welke effecten deze toename kunnen hebben op de nautische veiligheid, zowel in de aanleg- als de gebruiksfase. Breng ook in beeld welke voorzieningen mogelijk zijn om de nautische risico's te verminderen²³.

4.9 Duurzaamheid en klimaat

Duurzaamheid en klimaatmitigatie

Geef aan in hoeverre de aanleg en het gebruik van de haven past in de (landelijke, provinciale, gemeentelijke en sectorale) duurzaamheidsambities en -doelstellingen en laat ook zien welke maatregelen ingezet worden voor klimaatmitigatie. Denk daarbij aan:

- Het gebruik van innovatieve materialen of ontwerpprincipes bij de aanleg van de haven (golfbreker, kade en bedrijventerrein). Geef aan of en hoe circulaire ontwerpprincipes zijn toegepast bij het ontwerp van het terrein. Geef indicatief inzicht in de grond- en materialenbalans zodat duidelijk wordt of en welke mate van circulariteit van grondstoffen en materialen mogelijk en wenselijk is.
- Verduurzaming van transport (afweging vervoerswijzen en afstanden) bij de aanleg van het terrein.
- Beperking van energiegebruik bij de aanleg en exploitatie en de mogelijkheden voor de inzet van duurzame energie, incidenteel (aanleg) of structureel (gebruik). Geef indicatief inzicht in de energiebalans (herkomst en gebruik energie) en onderzoek de mogelijkheden voor beperking en verduurzaming van de energievraag.

De Commissie raadt aan om daarbij ook in te gaan op andere aspecten van duurzaamheid waaronder sociaal economische aspecten door inzicht te geven in de functie van het terrein voor bijvoorbeeld werkgelegenheid en opleidingsplaatsen (in aansluiting op de Regiodeal).

²² Besluit externe veiligheid inrichtingen.

²³ Zie in dit verband ook art. 7.23, eerste lid, onder f van de Wet milieubeheer jo. Bijlage IV, onder 8, van de M.e.r.-richtlijn.

Klimaatadaptatie

Beschrijf maatregelen die worden genomen om de gevolgen van klimaatverandering voor het project te mitigeren. Geef daarbij aan hoe wordt omgegaan met de leidende principes uit de Nationale adaptatiestrategie, te weten 'risicobeheersing en het strategisch omgaan met onzekerheden' en 'natuurlijke processen en ruimte geven'. Geef aan hoe invulling wordt gegeven aan gemeentelijk beleid.

Laat zien wat de effecten van de alternatieven zijn op de eigenschappen en de kwetsbaarheid van het gebied door klimaatverandering. De Commissie denkt hierbij aan extreem hoge of lage waterstanden.

Ga in het MER in op de mate waarin het plan/project (bijvoorbeeld via ruimtebeslag) de uitvoering van mogelijk toekomstig noodzakelijke adaptatiemaatregelen (bijvoorbeeld aanpassing van de primaire waterkering) kan verhinderen of bemoeilijken.

5 Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Vorm en presentatie

Het MER uit 2017 is een omvangrijk document met veel bijlagen. De Commissie beveelt aan om een digitaal doorzoekbare versie van het MER te publiceren. Daarmee wordt de informatie in het MER goed ontsloten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Vanwege het Corona-virus heeft de werkgroep het plangebied niet bezocht, maar heeft er een digitaal startgesprek plaatsgevonden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Robert van Heeringen
drs. Aletta Lüchtenborg (secretaris)
ir. Henk Otte
drs. Marieke van Rhijn (voorzitter)
ing. Rob Vogel
drs. Frank Wijnants
drs. Gerrit de Zoeten

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Provinciaal Inpassingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit C4, “de beoogde aanleg van een haven bevaarbaar voor schepen met een laadvermogen van meer dan 1.350 ton”. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van de provincie Flevoland.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Provinciale Staten van de provincie Flevoland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3459](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

